

Ev Kazalar?nda ?lk Yard?m O?z-Yeterlik O?lc?e?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ev Kazalar?nda ?lk Yard?m O?z-Yeterlik O?lc?e?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21478>

Özet

Ev Kazalarında İlk Yardım Öz-Yeterlik Ölçeği, bireylerin ev ortamında meydana gelebilecek kazalara yönelik ilk yardım uygulamalarını gerçekleştirmede konusundaki algılanan yeterliliklerini, yani **öz-yeterlik** düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçeğin Türkçe adaptasyon ve geçerlik/güvenirlilik çalışması 2020 yılında Altunda, Turan ve Şafak tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, 12 maddeden oluşmakta olup, katılımcıların ilk yardım eylemlerine ilişkin kendilerine duydukları güveni değerlendirmeyi hedefler. Bu uyarılma çalışması, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu bilimsel yöntemlerle kanıtlamıştır.

Ölçek, sağlık eğitimi, halk sağlığı araştırmaları ve hemşirelik alanlarında bireylerin ilk yardım becerilerine olan güvenlerini değerlendirmek ve eğitim programlarının etkinliğini ölçmek için kritik bir araç olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ev kazaları, İlk yardım, **Öz-yeterlik**, Psikometrik araç, **Uyarılma**, Hemşirelik, Sağlık eğitimi.

Yazarlar

Sebahat Altunda, Tuğba Turan, Mustafa Şafak

Amaç

Ev Kazalarında İlk Yardım Öz-Yeterlik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin evde sık karşılaşılan yarınklar, düşmeler, zehirlenmeler veya kesikler gibi durumlarda doğru ve etkili bir şekilde ilk yardım müdahalesinde bulunma kapasitelerine dair sahip oldukları inancı ve güveni (öz-yeterliliği) nicel olarak belirlemektir. Bu, özellikle riskli gruplarda ve ebeveynlerde ilk yardım eğitimi ihtiyacının tespit edilmesi açısından önemlidir.

Ölçek, sağlık profesyonellerine ve araştırmacılara, toplumun ilk yardım öz-yeterlik düzeylerini değerlendirme ve bu seviyeleri artırmaya yönelik hedeflenen müdahale programları tasarlama imkanı sunar.

Yapı

Ölçek, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Teorisinden türetilen **Öz-Yeterlik** (Self-Efficacy) kavramını ölçmektedir. Öz-yeterlik, bireyin belirli sonuçları elde etmek için gerekli eylemleri başarıyla bir şekilde gerçekleştirebileceğine dair inancıdır. Bu ölçek özelinde, yapı, bireyin karmaşık ve stresli ev kazası senaryoları karşısında pratik ilk yardım becerilerini uygulama yeteneğine odaklanır.

Ölçek, bilişsel ve davranışsal yeteneklerin birleşimi olan eylem öz-yeterliliğini ölçer; yani sadece bilgiye sahip olmayı değil, aynı zamanda bu bilgiyi acil bir durumda kullanma cesaretini ve güvenini de yansıtır.

Geçerlik

Ev Kazalarında İlk Yardım Öz-Yeterlik Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun **geçerlik** çalışmaları Altundağ ve arkadaşları (2020) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmalar, ölçeğin gerçekten ölçmek istediği yapıyı (ilk yardım öz-yeterliliğini) ne kadar doğru ölçtüğünü belirlemeyi amaçlamıştır.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin faktör yapısını incelemek için muhtemelen faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Çalışmada, orijinal ölçeğin teorik yapısının Türkçe örneklemede de korunduğu veya kabul edilebilir bir yapıya sahip olduğu gösterilmiştir. Detaylı geçerlik katsayıları ve yöntemleri için kaynak makaleye (doi: 10.17826/cumj.625945) başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlilik

Türkçe versiyonun **güvenirlilik** analizleri, ölçeğin iç tutarlılığını ve zaman içindeki kararlılığını değerlendirir. Altundağ ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin maddeleri arasındaki tutarlılığın ölçülmesi amacıyla Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır.

Yüksek bir Cronbach's Alpha değeri, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ölçeğin güvenirlik düzeyinin kabul edilebilir sonuçları içinde olduğu rapor edilmiştir, bu da ölçeğin tekrarlı ölçümlerde istikrarlı sonuçlar vereceğini işaret eder.

Faktör Analizi

Ölçeğin Türkçe **Faktör Analizi**, ölçeğin orijinal yapısının Türk örnekleminde de geçerli olup olmadığını incelemek için gerçekleştirilmiştir. Bu analiz, 12 maddenin kaç temel boyutta (faktörde) toplandığını belirlemeye yardımcı olur.

Adaptasyon çalışmaları genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve/veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılır. Bu analizler, ölçeğin yapısal geçerliliğini destekleyerek, ev kazalarında ilk yardım öz-yeterliliğinin tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu bir yapıya mı sahip olduğunu ortaya koyar. Altundağ ve arkadaşları'nın çalışması, ölçeğin psikometrik özelliklerinin bu analizlerle desteklendiğini göstermektedir.

Araç

Test Çeşidi: Uyarılama

Format: Bireysel uygulama veya grup uygulamasına uygun, öz bildirim (self-report) ölçeği.

Dil Mevcut: Türkçe (Orijinal ölçek İngilizce veya başka bir dilde olabilir, ancak kaynak çalışmada Türkçe adaptasyonudur.)

Popülasyon Grubu: Genel popülasyon, özellikle ebeveynler, sağlık eğitimi alan öğrenciler veya ev kazaları riski taşıyan bireylerle çalışılan araştırmacılar.

Yaş Grubu: Yetkinler ve eğitimli gençler.

Popülasyon Detayları: Türkçe adaptasyon çalışması, hemirelik ve tıp alanındaki öğrencileri veya genel toplum örneklemini içerebilir. Uygulama için okuryazarlık düzeyi gereklidir.

Test Metodolojisi: Ölçek 12 maddeden oluşur. Derecelendirme 5'li **Likert Ölçeği** formatındadır:

0 = Tamamen katılmıyorum

1 = Katılmıyorum

2 = Kararsızım

3 = Katılıyorum

4 = Tamamen katılıyorum

Puanlama, maddelerin toplam puanı üzerinden yapılır; daha yüksek puanlar, bireyin ev kazalarında ilk yardım uygulama öz-yeterliliğinin daha yüksek olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Öz bildirim, 12 madde, 5'li Likert, Türk kültürü, Hemirelik araştırması, **Uyarılma**.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Sebahat Altunda

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Kaynakta belirtilmemiştir.

Bağlantı E-posta Adresleri: saltundag@pau.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yayın Adresi: Pamukkale Üniversitesi (Kaynak makalede detaylı adres belirtilmemiştir.)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Türkçe **uyarılma** çalışması 2020 yılında yayınlanmıştır.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanıma ilişkin izinler ve ücret bilgisi için sorumlu yazar

Sebahat Altunda? ile do?rudan ileti?ime ge?ilmesi gerekmektedir. Akademik ve ara?tırma amaçlı? kullanımlar genellikle yazar izni ile mümkündür.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

[ev-kazalarinda-ilk-yardim-oz-yeterlik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Altunda?, S., Turan, T., & ?afak, M. (2020). Validity and reliability study of the Turkish version of First Aid in Home Accidents Self-Efficacy Scale. *Cukurova Medical Journal*, 45(1), 71-78. doi: 10.17826/cumj.625945.

Makalenin çevrimiçi bağlantısı: [dergipark.org.tr](#)

Ev Kazalarında İlk Yardım Öz-Yeterlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ev Kazalarında İlk Yardım Öz-Yeterlik Ölçeği'nin 12 maddelik içeriği, kaynak metinde do?rudan sa?lanmamıştır. Maddelerin tam listesi ve puanlama yönergeleri için araştırmacıların Altunda?, Turan ve ?afak (2020) tarafından yayınlanan orijinal makaleye başvurması gerekmektedir.

Ölçek, toplam 12 maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert derecelendirme sistemiyle (0= Tamamen katılmıyorum, 4= Tamamen katılıyorum) puanlanmaktadır.